

Súd: Okresný súd Pezinok
Spisová značka: 39Nt/1/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1722010002
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Marek Mikulčík
ECLI: ECLI:SK:OSPK:2022:1722010002.1

Uznesenie

Okresný súd Pezinok samosudcom Marekom Mikulčíkom vo veci skúmania ochranného liečenia pacienta T. H., ex cathedra dňa 21. novembra 2022 v Pezinku, takto

rozhodol:

Podľa § 448 ods. 2 Trestného poriadku s poukazom na § 74 ods. 2 Trestného zákona sa u T. H., W. H. XX.XX.XXXX, M. F. F. - L. Y., t. č. Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela, Malacká cesta č. 63, Pezinok, bude pokračovať s výkonom ochranného ústavného psychiatrického liečenia, uloženého mu uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4Nt/10/2021 zo dňa 02.11.2021, právoplatného dňa 02.11.2021.

odôvodnenie:

Dňa 30.12.2021 oznámila Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela, Malacká cesta č. 63, Pezinok (ďalej len „PNPP“) tunajšiemu súdu, že T. H. nastúpil dňa 19.08.2021 na výkon ochranného ústavného psychiatrického liečenia na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4Nt/10/2021 zo dňa 02.11.2021, právoplatného dňa 02.11.2021 v spojení s nariadením výkonu ústavného ochranného psychiatrického liečenia Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4Nt/10/2021 zo dňa 03.12.2021.

Nakoľko podľa § 448 ods. 2 Trestného poriadku je potrebné raz ročne preskúmať dôvody trvania ochranného liečenia, požiadal Okresný súd Pezinok dňa 08.09.2022 PNPP o podanie správy o zdravotnom stave pacienta.

Z predložených listinných dôkazov vyplynulo nasledovné:

Uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4Nt/10/2021 zo dňa 02.11.2021, právoplatného dňa 02.11.2021, bolo rozhodnuté o uložení ústavného ochranného psychiatrického liečenia T. H..

Dňa 03.12.2021 Okresný súd Bratislava II nariadil pacientovi výkon ústavného ochranného liečenia v Psychiatrickej nemocnici Philippa Pinela, Malacká cesta 63, Pezinok (ďalej aj „PNPP“).

Dňa 29.09.2022 bola tunajšiemu súdu doručená správa od PNPP v rámci preskúmania trvania výkonu ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou, na základe ktorej bolo zistené, že pacient bol prijatý ako preklad UN BA - SZU- Psychiatrická klinika, kde bol hospitalizovaný od 18.08.2021. Bol prijatý so znaleckým posudkom vypracovaným psychiatrickou MUDr. Luciou Žinayovou, PhD., ktorého záverom bolo že u obvineného je odôvodnené nariadenie ochranného liečenia psychiatrickej ústavnou formou. Dňa 02.11.2021 nariadil menovanému Okresný súd Bratislava II ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou uznesením sp. zn. 4Nt/10/2021 a nariadením 4Nt/10/2021 z 03.12.2021. Diagnostický záver: F20.0 Paranoidná schizofrénia, F19.2 Poruchy psychiky a správania zapríčinené užitím viacerých drog a iných psychoaktívnych látok, syndróm závislosti. U menovaného sa jedná o závažnú duševnú poruchu, pacient je nekritický ku svojmu ochoreniu. Vzhľadom na absenciu rodinného prostredia a zabezpečenia pomoci pacientovi v domácom prostredí je dôležité riešiť sociálnu situáciu menovaného umiestnením v Domove sociálnych služieb, kde bude mať zabezpečené svoje základné potreby. Menovaný je schopný

zúčastniť sa výsluchu, dodržiava režim oddelenia, aktuálne je hospitalizovaný na oddelení s najvoľnejším režimom /odd. C/. Aktuálne prebieha n Okresnom súde Bratislava II konanie o obmedzení spôsobilosti pacienta.

Zo znaleckého posudku znalkyne MUDr. Lucie Žlnayovej z odboru zdravotníctvo a farmácia odvetvie psychiatria č. 33/2021 vyplýva, že obvinený trpel ako i v súčasnej dobe trpí duševnou poruchou, a to paranoidnou schizofréniou s pretrvávajúcou reziduálnou bludnom symptomatikou a s postprocesuálnymi zmenami osobnosti. Táto porucha sa u obvineného prejavuje zvlášť prítomnosťou bludných myšlienok s bizarným alebo paranoidným obsahom. O pravdivosti týchto obsahov je obvinený presvedčený a tým majú významný vplyv na jeho správanie. Vplyvom bludných obsahov sú jeho rozpoznávanie a ovládacie schopnosti forenzne významne oslabené až na hranicu vymiznutia. ďalej obvinený trpí syndrómom závislosti od alkoholu a abnormne štruktúrovanou osobnosťou s disocálnymi a impulzívnymi rysmi. Pri intoxikácii alkoholom dochádza k oslabeniu kontrolných mechanizmov s rizikom disocálneho správania. V čase spáchania skutku nebol schopný plne rozpoznať nebezpečnosť a protiprávnosť svojho konania. a nebol schopný svoje konanie ovládať. Obvinený požíva alkohol bez preferencie, v nadmerných množstvách, je prítomná rozvinutá závislosť od alkoholu. Pre prítomnosť psychotickej poruchy s reziduálnou symptomatikou a defektu osobnosti nie je obvinený spôsobilý podrobiť sa systematickej liečbe závislosti od alkoholu a z tejto liečby profitovať. Je preto odôvodnené nariadenie ochrannej liečby psychiatrickej ústavnou formou s pokračovaním ambulatnou formou. Nie je plne schopný chápať zmysel trestného konania. Za predpokladu systematickej psychiatrickej liečby nie je pobyt obvineného na slobode a pre spoločnosť nebezpečný. V čas vypracovania posudku bola primárne potrebná iniciácia sociálnej situácie, v čo najskoršom termíne. Samotná ochranná liečba bez zabezpečenia sociálnej situácie obvineného nemá zmysel. Bez sociálneho zázemia sa spolupráca obvineného v ambulatnej liečbe ne dá dosiahnuť.

Zo znaleckého posudku znalca MUDr. Ivana Andrého, PhD., MPH, MHA z odboru zdravotníctvo a farmácia odvetvie psychiatria č. 49/2022 vyplýva, že menovaný trpí tzv. duánou psychiatrickou diagnózou. Okrem paranoidnej schizofrénie trpí syndrómom závislosti od viacerých typov návykových látok, prevažne stimulačného typu / hlavne metamfetamínu/. Nedostatočne liečené chronické duševné ochorenie spojené s drogovou závislosťou podmieňuje nepriaznivé sociálne postavenie menovaného, bezdomovectvo, spojené s rušivým, často asociálnym správaním. Ochorenie vyšetřovaného je trvalého charakteru, prognóza je nepriaznivá, možnosť zlepšenia stavu očakávať nemožno. Posudzovaný sa nedokáže starať sám o seba, o svoje zdravie, nie je schopný hospodáriť s peniazmi, zabezpečovať si ošatenie, stravu, bývanie, nedisponuje základnými sociálnymi kompetenciami, nie je schopný chrániť svoje záujmy, vybavovať záležitosti na úradoch, posúdiť a uvedomiť si dôsledky uzatváraných zmlúv, ktoré by menovaného zaväzovali k plneniu materiálnych alebo finančných povinností a právnych úkonov majetkovej povahy.

Podľa § 448 Trestného poriadku, (1) O prepustení z ochranného liečenia alebo o jeho ukončení rozhodne na návrh prokurátora, obvineného alebo liečebného zariadenia alebo aj bez takého návrhu predseda senátu súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenia vykonáva; ak rozhoduje na návrh, rozhodne najneskôr do 30 dní od doručenia návrhu súdu.

(2) Predseda senátu súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti vykonáva, najmenej raz ročne preskúma, či dôvody ochranného liečenia trvajú. Ak dôvody ochranného liečenia pominuli, postupuje podľa odseku 1, inak rozhodne, že vo výkone ochranného liečenia sa bude pokračovať.

(3) Proti uzneseniu podľa odsekov 1 a 2 je prípustná sťažnosť, ktorá má v prípade, ak ju podá prokurátor proti uzneseniu o prepustení z ochranného liečenia alebo ukončení ochranného liečenia, odkladný účinok.“

Podľa § 74 Trestného zákona, (1) Ak sa ochranné liečenie ukladá popri nepodmienečnom treste odňatia slobody, jeho výkon sa spravidla začína po nástupe výkonu trestu v ústave na výkon trestu. V ostatných prípadoch sa ochranné liečenie vykonáva spravidla v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti. Ak možno vzhľadom na povahu choroby a liečebné možnosti očakávať, že účel splní aj ambulantné liečenie, môže súd nariadiť aj tento spôsob liečenia, prípadne ústavné liečenie zmeniť na ambulantné liečenie alebo v odôvodnenom prípade aj naopak. Ak dĺžka výkonu trestu odňatia slobody v ústave na výkon trestu nepostačí na splnenie účelu ochranného liečenia, súd môže rozhodnúť o jeho pokračovaní v liečebnom alebo ambulatnom zariadení.

(2) Ochranné liečenie potrvá, kým to vyžaduje jeho účel. Trvanie ochranného liečenia uloženého páchateľovi, ktorý užíva návykovú látku a spáchal trestný čin pod jej vplyvom alebo v súvislosti s jej užívaním, môže byť však ukončené, ak sa počas jeho výkonu zistí, že jeho účel nemožno dosiahnuť. O prepustení z ochranného liečenia rozhoduje súd.

(3) Od výkonu ochranného liečenia súd upustí, ak zaniknú pred jeho začatím okolnosti, pre ktoré bolo uložené.“

Podľa § 291 Trestného poriadku, na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje.

Podľa § 301 Trestného poriadku, na neverejnom zasadnutí rozhoduje senát tam, kde nie je zákonom predpísané, že sa rozhoduje na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí.

Podľa § 303 Trestného poriadku, samosudca neverejné zasadnutie nevykonáva.

Podľa § 10 ods. 6 Trestného poriadku, predsedom senátu sa na účely tohto zákona rozumie aj samosudca, ak z jednotlivých ustanovení tohto zákona nevyplýva niečo iné.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Pokiaľ Trestný poriadok v ustanovení § 448 Trestného poriadku vo vykonávacom konaní zveruje kompetenciu rozhodnúť o tom, či má výkon ochranného liečenia pokračovať, resp. kompetenciu rozhodnúť o prepustení z ochranného liečenia alebo kompetenciu rozhodnúť o jeho ukončení výslovne predsedovi senátu súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenie vykonáva a zároveň výslovne neustanovuje, že pri rozhodovaní podľa § 448 Trestného poriadku rozhoduje predseda senátu na verejnom zasadnutí, dospel samosudca Okresného súdu Pezinok aplikáciou citovaných ustanovení Trestného poriadku k záveru, že na rozhodovanie v zmysle § 448 Trestného poriadku nemôže samosudca nariaďovať verejné zasadnutie, pretože mu to Trestný poriadok výslovne neustanovuje. Ústavne konformným výkladom citovaných ustanovení Trestného poriadku nemožno prijať iný záver, ako ten, že pri rozhodovaní podľa § 448 Trestného poriadku nemôže predseda senátu nariaďovať verejné zasadnutie, ale má povinnosť rozhodnúť tzv. od stola (ex cathedra).

Z hľadiska systematického výkladu citovaných ustanovení Trestného poriadku zároveň platí, že pokiaľ Trestný poriadok samosudcovi vôbec neumožňuje vykonávať neverejné zasadnutie, musí samosudca rozhodujúci vo vykonávacom konaní podľa § 448 Trestného poriadku rozhodovať len tzv. od stola (ex cathedra).

Rozhodujúc ako samosudca Okresného súdu Pezinok som na podklade listinných dôkazov dospel k záveru, že dôvody pre ktoré bolo pacientovi T. H. uložené ústavné ochranné psychiatrické liečenie nepominuli a i naďalej trvajú, preto je účelné aj naďalej pokračovať u menovaného vo výkone predmetnej ústavnej ochrannej psychiatrickej liečby.

To sú rationis decidendi, pre ktoré som rozhodol tak, ako je to uvedené v enunciiate tohto uznesenia.

Už len ako obiter dictum svojho rozhodnutia dodávam stručný, systematický výklad ustanovení prvého dielu, druhej hlavy, štvrtej časti Trestného poriadku v spojení s ustanoveniami piateho dielu, druhej hlavy, prvej časti Trestného zákona, nakoľko som rozhodujúc počas svojej päťročnej praxe v obvode tunajšieho súdu v ktorom sa nachádza Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela zistil, že právnici, ktorí s týmito ustanoveniami prichádzajú do styku zväčša sporadicky, im nie vždy rozumejú.

Štvrtá časť Trestného poriadku upravuje postup súdu vo vykonávacom konaní, pričom výkon ochranného liečenia je konkrétne upravený v ustanoveniach prvého dielu, druhej hlavy tejto časti Trestného poriadku (§ 445 až § 448a). Na procesný postup súdu v prípade rozhodovania o výkone ochranného liečenia sa pritom (pokiaľ ide o formu rozhodnutia a spôsob rozhodovania) nepochybne vzťahujú aj ustanovenia prvej a tretej časti Trestného poriadku.

Súd je široký pojem, nutno teda zodpovedať otázky, kto rozhoduje v jeho mene (súdny tajomník , vyšší súdny úradník, sudca pre prípravné konanie, samosudca, predseda senátu, senát), čím rozhoduje opatrením, príkazom, trestným rozkazom, uznesením, rozsudkom) a ako rozhoduje (od stola, na hlavnom pojednávaní, na verejnom zasadnutí , na neverejnom zasadnutí) .

Ochranné liečenie možno obvinenému v súdnom konaní uložiť buď na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí. Ukladá ho buď samosudca, alebo senát a to rozsudkom na hlavnom pojednávaní (§ 289 ods. 1 Trestného poriadku) alebo uznesením na verejnom zasadnutí (§ 289 ods. 2 Trestného poriadku). V závislosti od toho , či bolo ochranné liečenie uložené samosudcom alebo senátom sa následne odvíja i to, či o ňom vo vykonávacom konaní rozhoduje samosudca alebo senát, resp. iba predseda senátu.

Pri ukladaní ochranného liečenia na hlavnom pojednávaní, či verejnom zasadnutí súd nikdy vopred neurčuje dobu jeho trvania, pretože v zmysle § 74 ods. 2 Trestného zákona ochranné liečenie potrvá, kým to vyžaduje jeho účel. Vždy však v zmysle § 74 ods. 1 Trestného zákona určuje, či má ochranné liečenie prebiehať ambulantnou alebo ústavnou formou.

Po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo obvinenému uložené ochranné liečenie má predseda senátu súdu, ktorý ochranné liečenie uložil povinnosť takéto rozhodnutie vykonať, resp. jeho výkon zariadiť v zmysle § 406 ods. 1 veta tretia Trestného poriadku. V praxi sa tak deje nariadením výkonu uloženého ochranného liečenia podľa § 445 Trestného poriadku, ktoré má povahu opatrenia. § 445 Trestného poriadku nehovorí o tom, že by mal o nariadení výkonu ochranného liečenia predseda senátu rozhodovať na verejnom zasadnutí, teda je zrejmé, že zákonodarca počítal s tým, že v štádiu po právoplatnom skončení trestného stíhania nie je nutné , aby výkon súdneho rozhodnutia zariaďoval senát, ale postačí ak ho zariadi sám predseda senátu. Predseda senátu rozhoduje opatrením vydaným od stola (ex cathedra) a proti jeho opatreniu nie je prípustný opravný prostriedok. V praxi mnohých súdov sa využíva ustanovenie § 406 ods. 1 veta tretia Trestného poriadku, na základe ktorého predseda senátu poverí vyššieho súdneho úradníka zariadiť výkon rozhodnutia o ochrannom liečení. Vyšší súdny úradníka potom o nariadení výkonu ochranného liečenia rozhoduje od stola (ex cathedra) sám opatrením, proti ktorému takisto nie je prípustný opravný prostriedok.

Prebiehajúci výkon ochranného liečenia možno skončiť len jedným z nasledujúcich spôsobov: A/ upustením; B/ ukončením; C/ prepustením.

Ad A/: Od výkonu ochranného liečenie sa upúšťa vtedy, ak zaniknú ešte pred jeho začatím okolnosti, pre ktoré bolo uložené (§ 74 ods. 3 Trestného zákona).

Pre úplnosť citujme ustanovenie § 447 Trestného poriadku:

„(1) O upustení od výkonu ochranného liečenia pred jeho začiatkom rozhodne súd, ktorý ochranné liečenie uložil, a to na verejnom zasadnutí na návrh prokurátora, obvineného, jeho zákonného zástupcu, osoby, ktorá by mohla za obvineného v jeho prospech podať odvolanie, alebo ak obvinený medzitým nastúpil alebo absolvoval uloženú odvykáciu alebo inú liečbu v niektorom zdravotníckom zariadení, na návrh ošetrojúceho lekára alebo aj bez takého návrhu.

(2) Proti uzneseniu podľa odseku 1 je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.“

Bezpochyby je tak rozhodnutie o upustení od ochranného liečenia zverené senátu, alebo samosudcovi toho súdu, ktorý ho uložil a rozhoduje o ňom na verejnom zasadnutí samosudca, resp. senát uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Ad B/: Výkon prebiehajúceho ochranného liečenia možno v zmysle § 74 ods. 2 veta druhá Trestného zákona ukončiť, ak sa počas jeho výkonu zistí, že jeho účel nemožno dosiahnuť (napr. liečebný ústav oznámi súdu, že obvinený ktorému bolo nariadené protialkoholické liečenie nedokáže abstinovať).

Procesný postup súdu pri ukončení ochranného liečenia upravuje § 448 Trestného poriadku nasledovne:

„(1) O prepustení z ochranného liečenia alebo o jeho ukončení rozhodne na návrh prokurátora, obvineného alebo liečebného zariadenia alebo aj bez takého návrhu predseda senátu súdu, v ktorého

obvode sa ochranné liečenia vykonáva; ak rozhoduje na návrh, rozhodne najneskôr do 30 dní od doručenia návrhu súdu.

(2) Predseda senátu súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti vykonáva, najmenej raz ročne preskúma, či dôvody ochranného liečenia trvajú. Ak dôvody ochranného liečenia pominuli, postupuje podľa odseku 1, inak rozhodne, že vo výkone ochranného liečenia sa bude pokračovať.

(3) Proti uzneseniu podľa odsekov 1 a 2 je prípustná sťažnosť, ktorá má v prípade, ak ju podá prokurátor proti uzneseniu o prepustení z ochranného liečenia alebo ukončení ochranného liečenia, odkladný účinok.“.

Z citovaného ustanovenia § 448 Trestného poriadku predovšetkým vyplýva to, že príslušnosť rozhodnúť o ukončení ochranného liečenia zákon zveruje predsedovi senátu (resp. v zmysle § 10 ods. 6 Trestného poriadku aj samosudcovi), toho súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenia vykonáva. Keďže zákonodarca si bol vedomý toho, že počet liečebných ústavov v ktorých sa ochranné liečenia ústavnou formou vykonávajú je násobne menší, ako počet súdov, ktoré tieto ochranné liečenia ukladajú, nevložil právomoc rozhodovať o ukončení ochranného liečenia senátu (ktorý by o tom musel rozhodovať na verejnom, či neverejnom zasadnutí), ale zveril túto právomoc výslovne len predsedovi senátu (a tým v zmysle § 10 ods. 6 Trestného poriadku aj samosudcovi) súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenia vykonáva, čím mu umožnil rozhodovať o ukončení ochranného liečenia tzv. od stola (ex cathedra), len na podklade listinných dôkazov a bez potreby vylúchnutia obvineného. Zákonodarca totiž nikde v § 448 Trestného poriadku neustanovuje, že pred rozhodnutím o ukončení ochranného liečenia musí byť obvinený vylúchnutý, ako je tomu v prípade rozhodovania o zmene spôsobu výkonu ochranného liečenia podľa ustanovenia § 446 Trestného poriadku. Zároveň pokiaľ zákonodarca výslovne neustanovuje, že pri rozhodovaní podľa § 448 Trestného poriadku rozhoduje predseda senátu na verejnom zasadnutí, je zrejmé, že o ukončení ochranného liečenia má predseda senátu (samosudca) rozhodnúť uznesením vydaným tzv. od stola (ex cathedra), proti ktorému je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok vtedy, ak ju podá prokurátor.

Ad C/: Z výkonu prebiehajúceho ochranného liečenie možno obvineného prepustiť vtedy, ak dôvody ochranného liečenia pominuli. Typicky sa tak deje na návrh liečebného zariadenia, resp. obvineného, avšak môže k nemu prísť aj v prípade každoročného preskúmania dôvodov trvania ochranného liečenia.

Procesný postup súdu pri rozhodovaní o prepustení z ochranného liečenia upravuje § 448 Trestného poriadku, ktoré už bolo vyššie citované a mutatis mutandis tak preň platí to, čo bolo vyššie uvedené v rámci jeho výkladu. Je teda zrejmé, že ak z predložených listinných dôkazov vyplýva, že dôvody ochranného liečenia pominuli, má predseda senátu (samosudca) rozhodnúť o prepustení z ochranného liečenia uznesením vydaným tzv. od stola (ex cathedra), nakoľko mu čl. 2 ods. 2 Ústavy SR neumožňuje, aby na rozhodovanie o prepustení z ochranného liečenia nariadil verejné zasadnutie. Proti takémuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok vtedy, ak ju podá prokurátor.

Vzhľadom na vyššie uvedené závery znaleckého posudku a vykonané dokazovanie súd rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto rozhodnutia, a ochranná ústavná liečba pacienta bude pokračovať.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, v lehote troch pracovných dní odo dňa jeho oznámenia. Sťažnosť podaná prokurátorom má odkladný účinok.